

Základní příkazy pro práci v systému GNU/Linux.

Soubory a adresáře:

<code>cd</code>	<i>change directory</i> ; př.: <code>cd</code> , <code>cd .</code> , <code>cd -</code>
<code>cp</code>	<i>copy</i> , kopíruje soubor či adresář; př.: <code>cp -rv</code> , <code>cp -R</code> , <code>cp -p</code>
<code>file</code>	vypíše typ souboru
<code>find</code>	vyhledávání v adresářové struktuře; př.: <code>find /home/ -name "*avi"</code>
<code>ln</code>	vytváří odkazy na soubory; př.: <code>ln -s /usr/src/linux-2.6.22-gentoo-r5 /usr/src/linux</code>
<code>locate</code>	vyhledávání v indexované databázi
<code>ls</code>	<i>list</i> , vypíše obsah adresáře; př.: <code>ls -la</code> , <code>ls -R</code> , <code>ls -t</code>
<code>mkdir</code>	vytvoří adresář
<code>mv</code>	<i>move</i> , přesune či přejmenuje soubor či adresář
<code>pwd</code>	vypíše jméno aktuálního adresáře
<code>rm</code>	<i>remove</i> , smaže soubor či adresář; př.: <code>rm -rvf ./*</code>
<code>touch</code>	vytvoří soubor nebo změní jeho časové údaje

Informace o systému:

<code>date</code>	vypíše nebo nastaví aktuální čas a datum
<code>df</code>	vypíše informace o volném místu na disku; př.: <code>df -h</code>
<code>dmesg</code>	vypíše hlášení jádra
<code>du</code>	<i>disk usage</i> , vypíše informace o využití diskového prostoru; př.: <code>du -hs</code>
<code>free</code>	vypíše informace o volné paměti systému; př.: <code>free -m</code>
<code>history</code>	vypíše historii zadaných příkazů
<code>id</code>	vypíše reálný a efektivní UID a GID uživatele
<code>pstree</code>	zobrazí stromovou strukturu procesů
<code>stat</code>	vypíše informace filesystemu o daném souboru
<code>top</code> , <code>ps</code>	informace o spuštěných procesech v systému; př.: <code>ps aux</code>
<code>tree</code>	zobrazí adresářovou strukturu
<code>uname</code>	vypíše informace o systému; př.: <code>uname -a</code>
<code>uptime</code>	vypíše jak dlouho systém běží
<code>w</code>	vypíše, kdo je přihlášen do systému a co dělá
<code>who</code>	vypíše, kdo je přihlášen do systému

Archivace dat:

<code>gzip</code>	kompresce souborů metodou bzip2
<code>gunzip</code>	dekompresce souborů
<code>tar</code>	archivace adresářové struktury (bez komprese); př.: <code>tar -cvf zaloha.tar /etc/</code> , <code>tar -xvf zaloha.tar</code>
<code>unzip</code>	dekomprimuje soubory s příponou .zip
<code>unrar</code>	dekomprimuje soubory s příponou .rar; př.: <code>unrar e soubor.rar</code>

Nástroje a filtry (práce s textovými soubory):

cat	vypíše soubor na standardní výstup
cut	rozdělí soubor po sloupcích
diff	porovná soubory řádek po řádku
echo	vypíše zadaný řetězec na standardní výstup
grep	vypíše řádek obsahující daný výraz; př.: <code>grep -i slovo</code>
head	vypíše začátek souboru; př.: <code>head -n</code>
less	naformátuje výstup po stránkách - lze se vracet
more	naformátuje výstup po stránkách
nl	očísluje řádky
paste	inverzní ke cut
sort	setřídí řádky podle paramteru; př.: <code>sort -n</code> , <code>sort -r</code>
split	rozdělí soubor po řádcích; př.: <code>split -l</code>
tail	vypíše konec souboru; př.: <code>tail -n</code>
tr	<i>translate</i> , zamění množinu znaků za zadanou množinu znaků; př.: <code>tr [:lower:] [:upper:]</code>
uniq	zahodí opakující se řádky
wc	<i>word count</i> , počítá znaky, slova či řádky

Přístupová práva:

chgrp	vyjmenovaným souborům změni skupinu vlastníků
chmod	změna přístupových práv k souboru; př.: <code>chmod o+r -R /home/</code>
chown	vyjmenovaným souborům změni vlastníka či skupinu vlastníků; př.: <code>chown uzivatel:users jmeno_souboru</code>

Internet:

ftp	<i>file transfer program</i>
lynx	konzolový webový prohlížeč
links	vylepšený konzolový webový prohlížeč
ping	pošle packety a čeká na odpověď; př.: <code>ping google.com</code>

Ostatní:

at	spustí proces se zadaným spožděním
bash	<i>GNU Bourne-Again SHell</i> , interpret příkazů ze standardního vstupu
clear	vymaže obsah okna terminálu, ekvivalentní zkratce CTRL+L
kill	zabije proces; př.: <code>kill %1</code> , <code>kill -9 PID</code>
pkill	zabije proces zadaného jména; př.: <code>pkill mplayer</code>
man	zobrazí manuálové stránky příkazu; př.: <code>man man</code>
passwd	změní heslo uživatele; př.: <code>passwd uzivatel</code>
pgrep	vrátí číslo procesu
su	<i>switch user</i> , změni uživatele

Vybrané konzolové aplikace:

feh	jednoduchý prohlížeč obrázků; př.: <code>feh -F</code>
mc	<i>Midnight Commander</i> , souborový manager s ftp klientem
mplayer	přehrávač filmů
mencoder	filmový enkodér
vim	textový editor kompatibilní s vi a ed

Administrátorské:

arp	vypíše tabulku ARP
env	zobrazí seznam systémových proměnných
chroot	změní kořenový adresář; př.: <code>chroot /mnt/gentoo/ /bin/bash</code>
hostx	vypíše informaci o zadaném hostiteli
ifconfig	<i>interface config</i> , zobrazí či nakonfiguruje síťová rozhraní
lshw	vypíše informace o hardware
lspci	vypíše informace o PCI slotech
mount	mountuje zařízení; př.: <code>mount -t vfat /dev/hda1 /mnt/win_c</code>
nice	nastaví prioritu spouštěného programu; př.: <code>nice -n 19 updatedb</code>
netstat	monitoring síťových připojení
poweroff	vypne systém
reboot	restartuje systém
route	zobrazí směrovací tabulku pro IP
startx	inicializuje X session
ssh	<i>secure shell</i> , pro vzdálený šifrovaný přístup
tcpdump	monitoring paketů
useradd	přidá uživatele; př.: <code>useradd -m -G users martin</code>
userdel	smaže uživatele
vigr	pro správu souboru <code>/etc/group</code>
vipw	pro správu souboru <code>/etc/passwd</code>
whereis	vypíše informace o souborech spojených s příkazem; př.: <code>whereis mplayer</code>
which	vypíše celou cestu k danému příkazu
whois	vypíše podrobné informace o hostiteli